

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

25 mars 2004

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code judiciaire et la loi
hypothécaire du 16 décembre 1851 afin de
lutter contre le surendettement**

(déposée par MM. Eric Massin et
Yvan Mayeur et Mmes Sophie Pécriaux et
Colette Burgeon)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	17
4. Annexe	19

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

25 maart 2004

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek
en van de hypotheekwet van 16 december
1851, teneinde overmatige schuldenlast
tegen te gaan**

(ingediend door de heren Eric Massin en
Yvan Mayeur en de dames Sophie Pécriaux en
Colette Burgeon)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	17
4. Bijlage	19

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	: Vlaams Blok
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
(PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

La présente proposition de loi vise à améliorer le sort du débiteur non-commerçant dans le cadre de la loi sur le règlement collectif de dettes en lui permettant de bénéficier, moyennant diverses conditions et modalités, d'une remise totale de dettes en capital lorsque le débiteur ne dispose plus d'aucun bien réalisable.

Par ailleurs, les auteurs proposent de décharger les cautions personnes physiques qui se seraient portées garantes à titre gratuit des engagements du débiteur principal non-commerçant.

Cette mesure se réfère à la situation semblable qui existe actuellement pour le failli qui se voit déclaré excusable.

Les auteurs proposent en outre de modifier le Code judiciaire et la loi hypothécaire en créant l'obligation pour le médiateur ou le juge dans la procédure de règlement collectif de dettes de régler en premier lieu les créances liées à l'état de santé du débiteur ainsi que les créances liées à son logement et d'instaurer un privilège concernant celles-ci.

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel strekt ertoe, met toepassing van de collectieve schuldenregeling, de toestand van de schuldenaar die geen handelaar is, te verbeteren door voor laatstgenoemde te voorzien in de mogelijkheid om, mits diverse voorwaarden vervuld zijn en aan een aantal concrete vereisten werd voldaan, een volledige kwijtschelding van het kapitaal te genieten.

Voorts stellen de indieners voor de natuurlijke personen die zich om niet borg hebben gesteld voor de verbintenissen, aangegaan door de hoofdschuldenaar die geen handelaar is, van hun borg te bevrijden.

Deze maatregel is gebaseerd op de gelijksoortige situatie die thans geldt voor de verschoonbaar verklaarde gefailleerde.

De indieners stellen bovendien voor het Gerechtelijk Wetboek alsmede de hypotheekwet te wijzigen door de bij de procedure inzake collectieve schuldenregeling ingeschakelde bemiddelaar of rechter te verplichten in eerste instantie die schuldvorderingen te regelen die gerelateerd zijn aan de gezondheids-toestand of aan de huisvesting van de schuldenaar, en daarop tevens een voorrecht in te stellen.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'ancienne loi sur les faillites datait de 1851 et véhiculait les valeurs sociales de ce siècle.

Critiquée, parce qu'elle privait le débiteur de tout moyen d'existence en lui faisant supporter après la clôture de la faillite le passif non apuré, elle fut remise en cause.

Deux nouvelles lois, l'une du 8 août 1997 sur les faillites, et l'autre du 17 juillet 1997 relative au concordat judiciaire, ont vu le jour¹.

Celles-ci prévoient respectivement, en ce qui concerne le concordat judiciaire que l'exécution du plan libère le débiteur du passif non apuré, et en ce qui concerne la faillite, que le débiteur déclaré excusable² est déchargé du passif non couvert.

En effet, «à moins que le plan n'en dispose autrement de manière expresse, l'exécution complète de celui-ci libère totalement et définitivement le débiteur pour toutes les créances y figurant». En revanche, «le sursis de paiement ne profite pas aux codébiteurs et aux cautions du débiteur»³.

En matière de faillite, l'ancien article 82 alinéa 1⁴ de la loi du 8 août 1997 disposait que «si le failli est déclaré excusable, il ne peut plus être poursuivi par ses créanciers». Il est ainsi réputé réhabilité.

La décision d'excusabilité ne concerne que les personnes physiques et est laissée, sauf causes d'inexcusabilité⁵ prévues par la loi, à l'entière appréciation du tribunal et fait l'objet d'une publication.

¹ Pour de plus amples considérations générales sur la question, voy. Le nouveau droit du concordat judiciaire et de la faillite : les lois des 17 juillet et 8 août 1997, Centre d'études Jean Renauld, UCL, Bruylant, 1997.

² Excusabilité : qualité du failli dont l'honnêteté a été reconnue (le Grand Robert de la langue française).

³ Loi du 17 juillet 1997 relative au concordat judiciaire, art. 35.

⁴ Voy. également l'art. 73, alinéa 1er, *in fine* et art. 79.

⁵ Article 81 nouveau. L'alinéa 3 du nouvel article 82 exclut le bénéfice de l'excusabilité notamment pour les dettes alimentaires.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De oude faillissementswet, die dateerde van 1851, weerspiegelde de maatschappelijke waarden van de 19e eeuw.

Aangezien die wet de schuldenaar na de afsluiting van het faillissement met het niet-aangezuiverde passief opzadelde en hem aldus al zijn bestaansmiddelen ontnam, werd ze bekritiseerd en ter discussie gesteld.

Aldus werden twee nieuwe wetten aangenomen, met name de faillissementswet van 8 augustus 1997 en de wet van 17 juli 1997 betreffende het gerechtelijk akkoord¹.

De wet betreffende het gerechtelijk akkoord bepaalt dat de schuldenaar door de uitvoering van de aanzuiveringsregeling wordt bevrijd van het niet-aangezuiverde passief, terwijl de faillissementswet de verschoonbaar verklaarde schuldenaar² ontlast van het niet-gedekte passief.

Immers, «tenzij het plan uitdrukkelijk anders bepaalt, wordt de schuldenaar volledig en definitief bevrijd door de volledige uitvoering van het plan voor alle hierin opgenomen schuldvorderingen.». Daar staat tegenover dat «de opschorting van betaling (...) de medeschuldenaars en de borgen van de schuldenaar niet ten goede (komt).»³.

Het vroegere artikel 82, eerste lid⁴, van de faillissementswet van 8 augustus 1997 bepaalde dat de gefailleerde niet langer door zijn schuldeisers kan worden vervolgd wanneer hij verschoonbaar is verklaard. Hij wordt aldus geacht te zijn gerehabiliteerd.

De beslissing tot verschoonbaarheid geldt alleen voor natuurlijke personen; de beslissing terzake wordt, behalve in de gevallen van niet-verschoonbaarheid⁵ waarin de wet voorziet, volledig overgelaten aan het oordeel van de rechter. Die beslissing wordt bekend gemaakt.

¹ Voor nadere algemene beschouwingen terzake, zie «Le nouveau droit du concordat judiciaire et de la faillite: les lois des 17 juillet et 8 août 1997», Centre d'études Jean Renauld, UCL, Bruylant, 1997

² Verschoonbaarheid: hoedanigheid van de gefailleerde wiens oprechtheid werd erkend (vertaling van de definitie uit le Grand Robert de la langue française)

³ Wet van 17 juli 1997 betreffende het gerechtelijk akkoord, artikel 35

⁴ Zie ook artikel 73, eerste lid, *in fine*, en artikel 79

⁵ Het nieuwe artikel 81. Het nieuwe artikel 82, derde lid, bepaalt dat de verschoonbaarheid onder meer voor de onderhoudsschulden geen gevolgen heeft.

Ce principe revêt une importance en ce sens qu'il vise à sortir les commerçants personnes physiques d'une situation financière et professionnelle sans issue.

Ajoutons que même si les tribunaux apprécient avec plus ou moins de rigueur les conditions de l'excusabilité, il n'en reste pas moins que la disposition figurant dans la loi de 1997 fait preuve d'un souci d'humanité.

Depuis la loi du 4 septembre 2002, dans le but de préciser cette notion, l'article 80 de la loi du 8 août 1997 dispose que «sauf circonstances graves spécialement motivées, le tribunal prononce l'excusabilité du failli malheureux et de bonne foi».

L'excusabilité devient donc un droit lorsque les conditions légales objectives sont remplies⁶.

Mais les procédures concordataire et de faillite sont réservées au commerçant, personne physique ou morale.

Il n'existe en matière civile aucune procédure réellement équivalente, malgré quelques textes épars⁷, pour le débiteur non commerçant.

Or, ce dernier a lui aussi de plus en plus recours au crédit, pouvant provoquer par voie de conséquence des situations inextricables de surendettement. Afin de lutter contre ce dernier, le législateur a instauré, par la loi du 5 juillet 1998⁸ relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des biens immeubles saisis⁹, une procédure collective permettant de négocier un apurement des dettes.

La loi sur le règlement collectif de dettes permet de répondre de manière globale au surendettement¹⁰ d'une personne physique. Mais, si elle profite au surendetté, elle bénéficie surtout à l'ensemble des créanciers.

Dat beginsel is van belang voor de handelaars-natuurlijke personen, aangezien het hen in staat stelt hun uitzichtloze beroepssituatie en dito financiële toestand te doorbreken.

Zelfs al hanteren de rechtbanken de verschoonbaarheidsvoorwaarden met variabele strengheid, dan nog kan worden gesteld dat de bepaling van de wet van 1997 getuigt van een streven naar menselijkheid.

De faillissementswet werd gewijzigd bij de wet van 4 september 2002. Sindsdien bepaalt artikel 80, tweede lid, van de wet van 8 augustus 1997: «Behalve in geval van gewichtige omstandigheden, met bijzondere redenen omkleed, spreekt de rechtbank de verschoonbaarheid uit van de ongelukkige gefailleerde die te goeder trouw handelt.».

Wanneer aan de objectieve, wettelijke voorwaarden is voldaan, wordt de verschoonbaarheid dus een recht⁶.

De handelaar is, als natuurlijke persoon of als rechtspersoon, echter de enige die een beroep kan doen op de procedures inzake het gerechtelijk akkoord en het faillissement.

Voor de schuldenaar die geen handelaar is, staat daar op burgerrechtelijk gebied geen enkele echt equivalente procedure tegenover. Er zijn alleen een paar her en der verspreide teksten⁷ beschikbaar.

Ook schuldenaars die geen handelaars zijn, gaan echter steeds vaker leningen aan, zodat ze verstrikt kunnen raken in een net van overmatige schuldenlast. Om die tegen te gaan, heeft de wetgever bij de wet van 5 juli 1998⁸ betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen⁹ voorzien in een collectieve procedure om over de aanzuivering van de schulden te kunnen onderhandelen.

De wet op de collectieve schuldenregeling reikt een algemene oplossing aan voor de overmatige schuldenlast¹⁰ van de natuurlijke personen. Hoewel ze de overmatige schuldenaar ten goede komt, zijn het echter in de eerste plaats de schuldeisers die er baat bij hebben.

⁶ Doc. Parl. Sénat, n° 2-877/8, p.77.

⁷ Voy. par ex. les articles 1188, 2032, 2°, et 1613 du Code civil ainsi que l'art.38 de la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation.

⁸ M.B. du 31 juillet 1998, p.24613.

⁹ insérant sous un titre IV les articles 1675/2 à 1675/19 du Code judiciaire.

¹⁰ Généralement défini comme étant l'incapacité durable ou structurelle de faire face à ses obligations financières (Doc.parl. Chambre, n° 1074/1, 97/98).

⁶ Stuk Senaat, nr. 2-877/8, blz. 77

⁷ Zie bijvoorbeeld de artikelen 1188, 2032, 2°, en 1613 van het Burgerlijk Wetboek, alsook artikel 38 van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet

⁸ *Belgisch Staatsblad* van 31 juli 1998, blz. 24613

⁹ Die wet voegde in titel IV van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 1675/2 tot 1675/19 in.

¹⁰ De overmatige schuldenlast wordt in het algemeen omschreven als de duurzame of structurele onmogelijkheid zijn financiële verplichtingen na te komen (Stuk Kamer nr. 1074/1, 97/98.)

A la différence du commerçant personne physique déclaré excusable parce que de bonne foi, et qui sera donc libéré de ses obligations, le débiteur non-commerçant, même de bonne foi (condition exigée pour bénéficié du règlement collectif) pourra être amené à rembourser toute sa vie. Cette situation le maintiendra dans un état constant de pauvreté, sans espoir d'amélioration.

La procédure de remise de dette, prévue dans la loi sur le règlement collectif de dettes, ne règle pas ces situations douloureuses.

En effet, le débiteur, lors de la procédure de règlement collectif de dettes, peut demander au juge que lui soit accordé une remise partielle de dettes (sauf dettes alimentaires,...), remise soumise à la vente des biens et au terme d'un plan de règlement d'une durée de trois à cinq ans, le tout sauf retour à meilleure fortune. Il s'agit de mesures appliquées progressivement (plan amiable voire judiciaire, sans, d'abord et par la suite avec remise de dettes éventuelle).

Mais la remise de dettes ne peut être que partielle et doit permettre le redressement de la situation financière du débiteur. En vérité, ces conditions peuvent - de manière apparemment aberrante - conduire le juge à refuser la remise de dettes aux personnes les plus surendettées, celles dont le passif est tel que le redressement de leur situation financière est invisable.

Le fait que le débiteur ne dispose d'aucun bien immobilier ou mobilier réalisable, qu'il paraît totalement et définitivement insolvable ou que ses revenus sont ou pourraient être égaux ou inférieurs au revenu d'intégration, a déjà incité des juridictions à rejeter sa demande, parce qu'elles ont estimé qu'il n'existe aucune possibilité d'établir un plan de règlement.

La Cour d'arbitrage a d'ailleurs considéré, dans son arrêt n° 38/2003 du 3 avril 2003¹¹ rendu suite à une question préjudicielle posée par la Cour d'appel de

Een natuurlijke persoon die handelaar is en verschoonbaar is verklaard omdat hij te goeder trouw heeft gehandeld, ontkomt bijgevolg aan zijn verbintenissen, terwijl een schuldenaar die geen handelaar is, zijn schulden de rest van zijn leven zal moeten terugbetalen, ook al heeft hij te goeder trouw gehandeld (dit is een vereiste voor de collectieve schuldenregeling). Aldus is er geen hoop dat hij ooit nog ontkomt aan de vicieuze cirkel van de armoede.

De kwijtscheldingsprocedure, waarin de wet op de collectieve schuldenregeling voorziet, draagt geen oplossing aan voor dat soort van pijnlijke toestanden.

In het kader van de procedure van de collectieve schuldenregeling kan de schuldenaar de rechter immers verzoeken hem een gedeelte van zijn schulden kwijt te schelden (onderhoudsgelden enzovoort komen daarvoor niet in aanmerking). Die kwijtschelding gaat gepaard met de verkoop van de goederen en het instellen van een aanzuiveringsregeling met een looptijd van drie tot vijf jaar, behoudens terugkeer van de schuldenaar tot beter fortuin. Die maatregelen worden achtereenvolgens toegepast (minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling, eerst zonder, en vervolgens met eventuele kwijtschelding van de schulden).

De schulden kunnen echter nooit volledig worden kwijtescholden, en die gedeeltelijke kwijtschelding moet de schuldenaar in staat stellen zijn financiële toestand weer in evenwicht te brengen. In werkelijkheid kan de rechter, hoe vreemd het ook moge klinken, die voorwaarden aangrijpen om personen met een heel hoge schuldenlast de kwijtschelding van hun schulden te weigeren omdat hun passief van die aard is dat een herstel van hun financiële toestand gewoon ondenkbaar is.

De omstandigheid dat de schuldenaar over geen enkel onroerend of roerend goed beschikt dat te gelde kan worden gemaakt, dat hij totaal en definitief onvermogen lijkt te zijn of dat zijn inkomsten gelijk aan of lager dan het leefloon zijn of zouden kunnen zijn, heeft rechters er al toe aangezet diens vordering te verwerpen, omdat ze de mening toegedaan waren dat er geen enkele mogelijkheid bestond om een aanzuiveringsregeling op te stellen.

In zijn arrest nr. 38/2003 van 3 april 2003¹¹ heeft het Arbitragehof, naar aanleiding van een prejudiciële vraag van het hof van beroep van Luik, overigens geoordeeld

¹¹ Voy. l'arrêt 35/2001 du 13 mars 2001.

¹¹ Zie arrest 35/2001 van 13 maart 2001

Liège, que l'article 1675/13¹², §§ 1er et 5, du Code judiciaire viole les articles 10 et 11 de la Constitution dans l'interprétation selon laquelle la disposition légale interdit au juge d'établir un plan de règlement judiciaire pour le débiteur qui ne dispose d'aucun bien immobilier ou mobilier réalisable, qui paraît totalement et définitivement insolvable ou dont le revenu est ou pourrait être inférieur ou égal au minimum de moyens d'existence.

Partant du constat que le débiteur non commerçant doit, pour bénéficier de la procédure de règlement collectif de dettes, ne pas avoir organisé son insolvabilité et que celui-ci est présumé être de bonne foi, il existe donc une profonde inégalité entre la possibilité offerte au failli déclaré excusable et celle laissée au débiteur non commerçant.

Il s'agit dans les deux cas de procédures de liquidation du patrimoine destinées à satisfaire autant que faire se peut les différents créanciers, lorsque le débiteur se trouve dans l'incapacité d'honorer ses dettes.

La remise totale des dettes du débiteur non commerçant doit donc pouvoir être accordée lorsqu'il n'y a pas d'autres issues et ce afin de préserver la dignité humaine des personnes et de leur famille, pour qu'elles ne demeurent pas éternellement surendettées sans possibilité de se réinsérer dans la vie sociale.

Tout d'abord, il faut, pour ces raisons, permettre la remise totale des dettes en demandant une collaboration du débiteur admis à la procédure de règlement collectif de dettes (en lui imposant par exemple, sous contrôle judiciaire, des mesures d'accompagnement).

Ensuite, il faut se pencher sur la catégorie des débiteurs qui ne sont pas admis au bénéfice de la procédure de règlement collectif de dettes, au motif qu'ils ne possèdent pas ou plus de biens réalisables ou qui sont

dat artikel 1675/13¹², §§ 1 en 5, van het Gerechtelijk Wetboek, een schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, en wel in de interpretatie volgens welke dat artikel de rechter verbiedt een gerechtelijke aanzuiveringsregeling op te stellen voor de schuldenaar die over geen enkel te gelde te maken onroerend of roerend goed beschikt, die totaal en definitief onvermogen lijkt te zijn, of wiens inkomen lager dan of gelijk aan het bestaansminimum is of zou kunnen zijn.

Een schuldenaar die geen handelaar is, kan slechts een beroep kan doen op de collectieve schuldenregeling als hij zijn onvermogen niet heeft bewerkstelligd; bovendien is er de verplichting te goeder trouw geacht te zijn. Op grond van die vaststellingen kan worden geconcludeerd dat een verschoonbaar verklaarde gefailleerde helemaal anders wordt behandeld dan een schuldenaar die geen handelaar is.

In de beide gevallen gaat het om procedures ter vereffening van het vermogen, die zijn ingesteld om de verschillende schuldeisers zoveel mogelijk te voldoen wanneer de schuldenaar zijn schulden niet langer kan betalen.

Daarom behoort de schuldenaar die geen handelaar is, de kwijtschelding van al zijn schulden te kunnen verkrijgen als er geen andere mogelijkheid is. Aldus kunnen hij en zijn gezin een menswaardig bestaan leiden en wordt voorkomen dat ze voor de rest van hun leven een overmatige schuldenlast moeten dragen, zonder enige mogelijkheid om opnieuw deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Om die redenen moet het eerst en vooral mogelijk zijn een schuldenaar die voor de collectieve schuldenregeling in aanmerking komt, al zijn schulden kwijt te schelden, op voorwaarde dat hij zijn medewerking daartoe verleent (door hem bijvoorbeeld een aantal begeleidende maatregelen onder gerechtelijk toezicht te doen naleven).

Vervolgens dient een oplossing te worden gezocht voor die categorie van schuldenaars die niet in aanmerking komen voor de collectieve schuldenregeling omdat ze niet (langer) beschikken over goederen die

¹² Visant la possibilité pour le débiteur admis à la procédure d'obtenir une remise de dettes partielle en capital après réalisation de ses biens si les modalités prévues à l'article 1675/12 ne lui permettent pas de rétablir sa situation financière en payant ses dettes et tout en continuant à vivre dignement.

¹² Op grond van dit artikel kan de kapitaalschuld van een schuldenaar voor wie de collectieve schuldenregeling mag worden ingesteld, na de tegeldemaking van zijn goederen gedeeltelijk worden kwijtescholden als de in artikel 1675/12 bedoelde nadere regels hem niet in staat stellen zijn financiële toestand te herstellen door het betalen van zijn schulden, en desondanks een menswaardig bestaan te leiden.

incapables d'effectuer des versements pour honorer un plan.¹³

Il va de soi que la procédure de règlement collectif de dettes ne doit pas, en principe, poser de problèmes majeurs si les revenus du débiteur sont suffisants pour acquitter ses dettes.

La Cour d'arbitrage a également déclaré dans son arrêt précité que l'article 1675/13, §§ 1er et 5, ne déroge pas à la règle exprimée à l'article 1675/2 du Code judiciaire selon laquelle toute personne physique endettée peut demander un règlement collectif de dettes, les seules personnes exclues étant celles qui ont organisé leur insolvabilité.

Cet élément est de nature à démontrer que la loi ne prévoit pas d'autres causes d'exclusion afin de demander un règlement collectif de dettes.

Plutôt que d'appliquer cette disposition en refusant au débiteur une remise partielle ou même un plan au motif qu'il n'a pas de ressources suffisantes¹⁴, il est préférable, dans l'esprit du législateur de 1998 et lorsqu'on ne peut pas ou plus concilier le remboursement des créanciers et le respect de la dignité humaine, de considérer que cette dernière doit être préservée et accorder en dernier recours une remise totale de dettes¹⁵. C'est le sens de la présente proposition de loi.

L'objectif de la législation actuelle, que veut pleinement consacrer la proposition, est de permettre à un débiteur surendetté de voir sa situation financière rétablie à terme, tout en continuant de mener avec sa famille une vie conforme à la dignité humaine¹⁶.

¹³ le solde disponible restant pouvant servir au plan est souvent inexistant après déduction de frais les plus élémentaires comme par exemple les frais de soins de santé.

¹⁴ Civ., Liège, sais., 11 juin 1999, Ann. crédit, 1999, p. 240.

¹⁵ Civ. Gand, sais., 2 novembre 1999, D.C.C.R., 2000, p. 161.

¹⁶ La reconnaissance des droits économiques et sociaux fondamentaux implique l'épanouissement du citoyen au sein de la société sur le plan personnel et social, et doit permettre à tout homme diminué par la maladie et la détresse morale ou matérielle de retrouver, compte tenu des conditions dans lesquelles il se trouve, un niveau de vie convenable, c'est-à-dire un niveau de bien-être semblable à celui de l'ensemble d'une société donnée, voy. la proposition de loi Mayeur – Burgeon visant à prévenir et limiter le surendettement, Doc.parl., Chambre, 1993-94, n°1324/1, p. 3).

te gelde kunnen worden gemaakt, of omdat ze in het kader van een aanzuiveringsplan geen stortingen kunnen verrichten¹³.

Het spreekt vanzelf dat de collectieve-schulden-regelingsprocedure in beginsel voor geen onoverkomelijke problemen zorgt als de schuldenaar over genoeg inkomsten beschikt om zijn schulden te betalen.

Het Arbitragehof heeft in zijn voornoemd arrest tevens gesteld dat artikel 1675/13, §§ 1 en 5, niet afwijkt van de regel die is bedoeld in artikel 1675/2 van het Gerechtelijk Wetboek, op grond waarvan elke natuurlijke persoon met overmatige schuldenlast een collectieve schuldenregeling kan aanvragen, waarbij enkel de personen worden uitgesloten die hun onvermogen hebben bewerkstelligd.

Dat gegeven kan aantonen dat de wet niet voorziet in andere uitsluitingsgronden om een collectieve schuldenregeling aan te vragen.

Veeleer dan die bepaling toe te passen en tegelijkertijd een gedeeltelijke kwijtschelding of zelfs een aanzuiveringregeling te weigeren omdat hij over onvoldoende bestaansmiddelen beschikt¹⁴, verdient het overeenkomstig het oogmerk van de wetgever van 1998 de voorkeur om in de gevallen waarin de terugbetaling aan de schuldeisers en eerbied voor de menselijke waardigheid niet of niet langer met elkaar te verzoenen vallen, ervan uit te gaan dat een menswaardig bestaan dient te worden gevrijwaard, en in laatste instantie een gehele kwijtschelding van de schulden te verlenen¹⁵. Dat is de strekking van dit wetsvoorstel.

Het doel van de huidige wetgeving, waarvan het wetsvoorstel ten volle de bekrachtiging beoogt, strekt ertoe dat iemand met overmatige schuldenlast op termijn zijn financiële toestand kan herstellen, waarbij hij en zijn gezin tegelijk een menswaardig bestaan kunnen blijven leiden¹⁶.

¹³ Na aftrek van de meest elementaire kosten, zoals de kosten voor de gezondheidszorg, is het resterende beschikbare saldo, dat kan worden aangewend voor het aanzuiveringsplan, vaak onbestaande.

¹⁴ Burg., Luik, beslagr., 11 juni 1999, Jaarboek kredietrecht, 1999, blz. 240.

¹⁵ Burg., Gent, beslagr. 2 november 1999, D.C.C.R., 2000, blz. 161.

¹⁶ Die erkenning van de economische en sociale grondrechten biedt de burger de mogelijkheid om zich in de samenleving op persoonlijk en sociaal gebied te ontplooiën en een ieder die door ziekte of door materiële of geestelijke nood in moeilijkheden is geraakt, de kans om, rekening houdend met de omstandigheden waarin hij zich bevindt, opnieuw een aanvaardbaar levenspeil te bereiken, dat wil zeggen een niveau van welzijn dat met dat van een gegeven samenleving overeenstemt (zie terzake het wetsvoorstel van de heer Mayeur en mevrouw Burgeon ter voorkoming en beperking van schuldenoverlast, Stuk Kamer nr. 1324/1, 1993-1994, blz. 3).

Il importe de souligner que les mesures accordées au débiteur le sont sous le contrôle du juge, ce dernier appréciant la situation globale du débiteur. De plus et afin de rassurer les créanciers dont l'égalité ou les privilèges sont préservés, le débiteur doit collaborer activement à l'exécution des mesures, tout en s'abstenant d'aggraver son insolvabilité.

La *ratio legis* de l'article 1675/13 est, selon les travaux préparatoires¹⁷, de permettre au débiteur insolvable de réintégrer le système économique et social dans le but de prendre un nouveau départ dans la vie.

En cas de remise totale, des mesures d'accompagnement peuvent remplacer le cas échéant le suivi ou le respect d'un plan d'apurement impossible à mettre sur pied.

Le législateur de 1998 cite la guidance budgétaire, la prise en charge du débiteur par un service social, l'obligation de suivre un traitement médical ou un accompagnement budgétaire organisé par un centre public d'action sociale, l'obligation d'envoyer les enfants à l'école, la vente de certains biens, le déménagement vers un logement moins onéreux,...¹⁸.

Depuis l'entrée en vigueur de la loi, la jurisprudence est venue compléter cet inventaire non exhaustif¹⁹.

Il est manifestement disproportionné d'interdire, *a priori*, à toute personne qui paraît totalement et définitivement insolvable, de solliciter un plan de règlement judiciaire alors que la loi vise précisément à éviter qu'une personne endettée ne s'installe durablement dans une situation de marginalité et d'exclusion. Ces personnes étant celles pour lesquelles le danger de marginalisation est le plus important, il n'est pas justifié de les exclure de la possibilité d'obtenir un plan de règlement judiciaire comportant, à terme, remise de leurs dettes en capital.

Het is van belang te onderstrepen dat de maatregelen aan de schuldenaar worden verleend onder toezicht van de rechter, die de situatie van de schuldenaar in haar geheel beoordeelt. Ter geruststelling van de schuldeisers, wier gelijkheid of voorrechten gevrijwaard blijven, moet de schuldenaar bovendien actief zijn medewerking verlenen aan de tenuitvoerlegging van de maatregelen, terwijl hij ervan afziet zijn onvermogen nog te doen toenemen.

Volgens de parlementaire voorbereiding¹⁷ is de *ratio legis* van artikel 1675/13 de onvermogenende schuldenaar de gelegenheid te bieden opnieuw in het economisch en sociaal stelsel te worden opgenomen om een nieuwe start in het leven te kunnen nemen.

Wanneer geen aanzuiveringsregeling voorhanden is of *in concreto* niet haalbaar is, kunnen in voorkomend geval bij een volledige kwijtschelding, ter vervanging daarvan verplicht te volgen of in acht te nemen begeleidende maatregelen worden genomen.

De wetgever van 1998 heeft het over budgetbegeleiding, ondersteuning van de schuldenaar door een sociale dienst, de verplichting een geneeskundige behandeling te volgen, dan wel zich door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn te laten begeleiden bij zijn budgetbeheer, de verplichting de kinderen naar school te sturen, bepaalde goederen te verkopen of te verhuizen naar een goedkopere woning enzovoort¹⁸.

Sinds de inwerkingtreding van de wet is deze niet-exhaustieve lijst nog aangevuld op grond van de rechtspraak¹⁹.

Het is kennelijk onevenredig *a priori* iedereen die volledig en definitief onvermogen lijkt, te verbieden een gerechtelijke aanzuiveringsregeling aan te vragen, terwijl de wet er precies toe strekt te voorkomen dat een persoon met schuldenlast in een blijvende toestand van marginaliteit en uitsluiting terechtkomt. Aangezien die personen degenen zijn voor wie het gevaar van marginalisering het grootst is, is het niet verantwoord ze uit te sluiten van de mogelijkheid om een gerechtelijke aanzuiveringsregeling te verkrijgen die op termijn de kwijtschelding van hun kapitaalschulden omvat.

¹⁷ Doc. parl. Chambre, 1996-1997, n°1073/1-1074/1, p.45.

¹⁸ Doc. parl., Chambre, 1996-1997, n° 1073/1, p. 43.

¹⁹ Par exemple, l'engagement de mener sans tarder une procédure judiciaire tendant au paiement d'une pension alimentaire (Civ. Huy, sais., 13 mars 2000, R.G 99/632/B), la recherche d'un logement social (Civ. Turnhout, sais., 3 février 2000, Ann. crédit, 1999, p.445., la recherche active d'un emploi (Civ. Mons, sais., 16 décembre 1999, J.L.M.B., p.737), etc...

¹⁷ Stuk Kamer nr. 1073/1-1074/1, blz. 45, 1996-1997

¹⁸ Stuk Kamer nr. 1073/1-1074/1, blz. 43 (1996-1997).

¹⁹ Bijvoorbeeld de verbintenis onverwijld een gerechtelijke procedure in te stellen die ertoe strekt een uitkering tot onderhoud te laten betalen (Burg. Hoei, beslagnr., 13 maart 2000, A. R. 99/632/B), een sociale woning te zoeken (Burg. Turnhout, beslagnr., 3 februari 2000, Jaarboek kredietrecht, 1999, blz. 445), actief een baan te zoeken (Burg. Bergen, beslagnr., 16 december 1999, J.L.M.B., blz. 737) enzovoort.

Conformément à l'arrêt précité de la Cour d'arbitrage, il s'avère nécessaire de procéder à une clarification de la loi afin de permettre au juge de prononcer une remise de dettes partielle ou totale assortie de mesures d'accompagnement au bénéfice de ceux qui ont peu de moyens.

Le sort des cautions

Les personnes physiques qui, à titre gratuit, s'étaient portées caution des obligations du débiteur-failli n'étaient pas libérées de leur engagement dans la loi sur les faillites adoptée en 1997.

L'engagement à titre de caution n'est pas sans risques, souvent d'ailleurs elles sont loin de mesurer adéquatement les conséquences financières mais surtout humaines que peut provoquer un tel engagement...

La caution devient débitrice à la place du débiteur et est donc redevable au(x) créancier(s) des sommes dues, ces personnes peuvent être très vite ruinées, elles n'ont souvent que peu d'information ou d'emprise sur la gestion des affaires du débiteur principal. De plus, souvent, les personnes choisies par ce dernier pour garantir le paiement de dettes éventuelles le sont dans son entourage immédiat : soit des parents, des proches, des amis, bref des gens de confiance dont l'engagement est souvent rendu obligatoire par telle ou telle banque, pour l'octroi d'un crédit, pour permettre le démarrage d'une activité,...

La loi du 4 septembre 2002, dite loi de réparation de la loi du 8 août 1997 (donc uniquement celle sur les faillites), a sensiblement modifié le sort des cautions en cas d'excusabilité du failli. Le nouvel article 82 dispose en effet que «l'excusabilité éteint les dettes du failli et décharge les personnes physiques qui, à titre gratuit, se sont rendues caution de ses obligations».

Comme le soulignent les travaux préparatoires, ne pas libérer les cautions pourrait aboutir à des situations pour le moins perverses, où le jeune failli est déclaré excusable, alors que ses parents, arrivés à l'âge de la pension, seraient ruinés et devraient supporter malgré tout le passif ²⁰...

²⁰ Doc. Parl. Chambre, session 2000-01, 1132/1, p.17.

Overeenkomstig voornoemd arrest van het Arbitragehof is het klaarblijkelijk noodzakelijk meer duidelijkheid te scheppen wat de wet betreft, opdat de rechter een gedeeltelijke of gehele kwijtschelding van de schulden kan uitspreken die gepaard gaat met begeleidende maatregelen ten gunste van de minvermogens.

De situatie van de borgen

De natuurlijke personen die zich kosteloos borg hadden gesteld voor de verplichtingen van de gefailleerde schuldenaar werden krachtens de in 1997 aangenomen faillissementswet niet van hun verbintenis ontheven.

Een verbintenis aangaan als borg is niet zonder gevaar; vaak kunnen de betrokkenen trouwens verre van correct inschatten welke gevolgen een dergelijke verbintenis niet alleen op financieel, maar bovenal ook op menselijk vlak kan hebben...

De borg wordt schuldenaar in de plaats van de eigenlijke schuldenaar, en hij is de schuldeiser(s) de desbetreffende bedragen dus verschuldigd; een borg kan dus al heel gauw geruïneerd raken, en vaak heeft hij dus weinig informatie over of vat op het beheer van de zaken van de hoofdschuldenaar. Dikwijls behoren de personen die laatstgenoemde heeft gekozen als borg ter betaling van eventuele schulden tot diens naaste omgeving : familieleden, verwanten, vrienden... kortom vertrouwenspersonen wier verbintenis vaak door deze of gene bank wordt opgelegd om een krediet te verkrijgen, een bepaalde activiteit te kunnen opstarten enzovoort.

Bij de wet van 4 september 2002, de zogenaamde herstelwet van de wet van 7 augustus 1997 (dus alleen tot herstel van de faillissementswet), zijn aanzienlijke wijzigingen aangebracht wat de situatie van de borgen betreft in geval van verschoonbaarheid van de gefailleerde. In het nieuwe artikel 82 is immers het volgende bepaald: «De verschoonbaarheid doet de schulden van de gefailleerde teniet en ontslaat de natuurlijke personen die zich kosteloos borg hebben gesteld voor een verbintenis van de gefailleerde van hun verplichtingen.».

Zoals in de parlementaire voorbereiding wordt onderstreept, zouden op zijn minst nefaste situaties ontstaan zo de borgen niet worden bevrijd. Een jonge gefailleerde zou dan verschoonbaar worden gesteld terwijl zijn pensioengerechtigde ouders geruïneerd zijn en ondanks alles de schulden moeten dragen...²⁰.

²⁰ Kamer, DOC 50 1132/001, blz.17.

Mais libérer totalement les cautions sans conditions serait un frein à l'accès au crédit pourtant souvent nécessaire ou rendrait celui-ci trop onéreux. Il suffirait dès lors que le débiteur soit déclaré en faillite et qu'il soit déclaré excusable...

Pour pallier cette situation, le législateur a introduit une limite à la décharge des cautions : la décharge est limitée aux personnes physiques qui, à titre gratuit, se sont rendues cautions des obligations du failli déclaré excusable, la décharge opérant de plein droit à l'égard de la caution.

A l'origine de cette modification législative, l'arrêt n°69 de la Cour d'arbitrage du 28 mars 2002 qui décide que «l'article 82 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites établit une différence de traitement injustifiée entre le failli, d'une part, le conjoint de celui-ci et la caution, d'autre part : en permettant au tribunal d'excuser le failli, sans prévoir aucune possibilité de décharger de leurs obligations le conjoint ou la caution du failli déclaré excusable, le législateur a pris une mesure qui n'est pas raisonnablement proportionnée par rapport à son objectif qui est de tenir compte de manière équilibrée des intérêts en présence lorsqu'il y a faillite et d'assurer un règlement humain qui prenne en considération la situation de toutes les parties intéressées»²¹.

La loi sur le règlement collectif de dettes ne prévoit aucun régime particulier en ce qui concerne les cautions.

En effet, la caution engage un patrimoine différent de celui du surendetté, et les règles relatives à l'indisponibilité du patrimoine et au respect de l'égalité des créanciers ne trouvent donc pas à s'appliquer au recours du créancier contre la caution²². Si la caution a payé avant le dépôt de la requête, elle est subrogée dans les droits du créancier (art. 2029 C.civ.) et dans le cas contraire elle peut être appelée à payer car elle ne bénéficie pas à l'instar du débiteur de l'effet suspensif des poursuites attaché à la décision d'admissibilité de la procédure de règlement collectif de dettes.

²¹ Arrêt du 28 mars 2002, R.D.C. 2002, p.437.

²² Balate et alii, *Le règlement collectif de dettes*, Les dossiers du J.T. n°30, p.136.

Mochten de borgen volledig en onvoorwaardelijk worden bevrijd, dan zou het echter moeilijker worden een nochtans noodzakelijk krediet te verkrijgen, of zou dat te duur worden. Het zou volstaan dat de schuldenaar failliet en verschoonbaar wordt verklaard...

Om die toestand te verhelpen, heeft de wetgever een beperking ingesteld met betrekking tot de ontheffing die aan borgen kan worden verleend: de ontheffing geldt alleen voor de natuurlijke personen die zich om niet borg hebben gesteld voor de verplichtingen van de verschoonbaar verklaarde gefailleerde, met dien verstande dat de ontheffing van rechtswege geldt ten aanzien van de borg.

Op grond van die wetwijziging heeft het Arbitragehof in zijn arrest nr. 69 van 28 maart 2002 geoordeeld dat «dat artikel 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 een onverantwoord verschil in behandeling instelt tussen de gefailleerde, enerzijds, en zijn echtgenoot en de borg, anderzijds : door de rechtbank toe te staan de gefailleerde te verschonen, zonder te voorzien in enige mogelijkheid om de echtgenoot of borg van de verschoonbaar verklaarde gefailleerde van hun verplichtingen vrij te stellen, heeft de wetgever een maatregel genomen die niet redelijk evenredig is met het doel ervan, dat erin bestaat op evenwichtige wijze rekening te houden met de verschillende belangen in geval van faillissement en te zorgen voor een menselijke regeling waarbij de situatie van alle betrokken partijen in aanmerking wordt genomen.»²¹.

De wet betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen voorziet in geen enkele bijzondere regeling wat de borgen betreft.

De borg brengt immers een ander vermogen in dan dat van de persoon met een overmatige schuldenlast, en de regels betreffende de onbeschikbaarheid van het vermogen en de inachtneming van de gelijkheid tussen de schuldeisers gelden dus niet voor hetgeen de schuldeiser verhaalt op de borg²². Indien de borg heeft betaald vóór de indiening van het verzoekschrift, treedt hij in de rechten van de schuldeiser (artikel 2029 van het Burgerlijk Wetboek); in het andere geval kan het gebeuren dat hij moet betalen, want in tegenstelling tot de schuldenaar kan hij geen aanspraak maken op het schorsend gevolg dat inherent is aan de uitspraak over de toelaatbaarheid van de procedure ter verkrijging van een collectieve schuldenregeling.

²¹ Arrest van 28 maart 2002, T.B.H., 2002, blz. 437.

²² Balate et alii, *Le règlement collectif de dettes*, Les dossiers du J.T., nr. 30, blz. 136.

Si le débiteur bénéficie d'une remise de dettes dans le cadre d'un plan amiable, celle-ci devrait, mais la question demeure controversée, profiter à la caution en vertu de l'article 1287 du Code civil.

Par ailleurs, la caution reste tenue de la dette initiale car l'article 1287 du Code civil ne s'applique pas à la remise de dettes ordonnée par le juge...

La caution qui a payé devient un créancier ordinaire du débiteur et ne peut exercer son recours contre ce dernier si elle participe au plan judiciaire²³. Et si la caution se trouve en état de surendettement par suite du recours exercé contre elle par le créancier, elle pourra demander l'ouverture d'une procédure distincte de règlement collectif des dettes... !

Les deux situations possibles mentionnées ci-dessus justifient que l'on se penche sur le sort de la caution dans le cadre du règlement collectif de dettes : la première aggrave encore le sort du débiteur principal dont le créancier bénéficiait d'une sûreté personnelle à son égard et la seconde peut placer la caution dans la même situation catastrophique que le débiteur principal, à savoir une situation inextricable de surendettement.

Ainsi, dès le moment où moyennant le respect de certaines conditions, on propose de permettre au débiteur principal de bénéficier d'une remise totale des dettes, il va de soi, pour les mêmes raisons, et comme c'est désormais le cas en matière de faillites pour le failli déclaré excusable, de décharger dans la même proportion les personnes physiques qui, à titre gratuit, ont constitué pour lui une sûreté personnelle.

La mise sur pied de ce système permet de ne pas créer de discrimination ni de disparité entre les personnes qui se sont portées caution d'un failli déclaré excusable et définitivement libéré, et celles qui se sont portées caution des engagements d'un débiteur non commerçant, bénéficiant de la procédure de règlement collectif de dettes et donc présumé de bonne foi.

En effet, la plupart du temps, la caution est un proche du débiteur ou à tout le moins une personne en qui la caution a placé sa confiance.

Indien de schulden van de schuldenaar worden kwijtschelden in het kader van een minnelijke schikking, zou die kwijtschelding op grond van artikel 1287 van het Burgerlijk Wetboek de borg ten goede moeten komen (zij het dat dit aspect controversieel blijft).

Overigens blijft de borg aansprakelijk voor de oorspronkelijke schuld, want dat artikel 1287 van het Burgerlijk Wetboek is niet van toepassing op de schuld waarvan de rechter de kwijtschelding heeft bevolen...

Een borg die de betaling heeft verricht, wordt een gewone schuldeiser van de schuldenaar, en heeft hij geen verhaal tegen die schuldenaar indien deze deelneemt aan de aanzuiveringsregeling²³; Daar komt nog bij dat, wanneer de borg een overmatige schuldenlast heeft door hetgeen de schuldeiser op hem heeft verhaald, hij kan vragen dat een andere procedure tot collectieve schuldenregeling wordt ingesteld!

Beide hierboven aangehaalde situaties rechtvaardigen dat dieper wordt ingegaan op de situatie van een borg in geval van collectieve schuldenregeling : in de eerste situatie verergert nog de toestand van de hoofdschuldenaar wiens schuldeiser een persoonlijke zekerheid jegens hem heeft, en in de tweede situatie kan de borg in dezelfde rampzalige toestand terechtkomen als de hoofdschuldenaar (met name gebukt gaan onder een hopeloos zware schuldenlast).

Zodra men voorstelt om de schulden van de hoofdschuldenaar met inachtneming van bepaalde voorwaarden volledig kwijt te schelden, moeten de natuurlijke personen die zich om niet voor hem borg hebben gesteld, vanzelfsprekend in dezelfde mate worden ontheven als die welke voortaan met betrekking tot faillissementen geldt voor verschoonbaar verklaarde gefailleerden.

Dankzij de instelling van die regeling kunnen vormen van discriminatie en ongelijke behandeling worden voorkomen tussen enerzijds personen die zich borg hebben gesteld voor een verschoonbaar verklaarde en definitief bevrijde gefailleerde, en anderzijds personen die zich borg hebben gesteld voor verbintenissen van een schuldenaar die geen handelaar is, die het voordeel van de collectieve schuldenregeling geniet en die derhalve geacht wordt te goeder trouw te zijn.

Meestal is de borg immers een verwant van de schuldenaar, of ten minste toch iemand in wie de borg zijn vertrouwen heeft gesteld.

²³ C. jud., art. 1675/11, § 4.

²³ Gerechtelijk Wetboek, artikel 1675/11, § 4.

Soulignons également qu'il s'agit d'un engagement à titre gratuit, ce qui signifie que la caution ne pourrait en aucune manière tirer profit de son engagement, bien au contraire, celle-ci s'expose à des difficultés financières potentielles pouvant avoir de graves conséquences sur sa situation professionnelle et familiale. Il ne serait pas équitable de sauver le débiteur de la spirale de l'endettement en lui permettant de prendre un nouveau départ dans la vie tout en condamnant la caution.

Pourtant, il est soutenu par certains²⁴ que la caution doit rester tenue de ses engagements puisqu'elle s'est précisément engagée en cas de non- paiement du débiteur et que libérer la caution serait une mesure contre-productive, nuisible au crédit...

Cependant, la Cour d'arbitrage a déclaré dans son arrêt n°69 du 28 mars 2002, qu'en ce qu'il ne permet en aucune manière qu'un juge puisse décharger de leur engagement le conjoint ou la caution du failli déclaré excusable, l'article 82 de la loi sur les faillites viole les articles 10 et 11 de la Constitution.

La Cour se réfère aux travaux préparatoires précisant que le législateur s'est fondé sur l'idée selon laquelle la caution n'est redevable que de ce dont le débiteur est redevable, et que du fait de l'extinction de l'obligation principale, résultant en l'occurrence de l'excusabilité, la caution se trouve également libérée²⁵.

Par analogie, cette conception peut être étendue à la situation des cautions pour lesquelles le débiteur admis à la procédure de règlement collectif de dettes a bénéficié d'une remise totale de ses dettes, la situation de la caution – personne physique – d'un failli ou d'un débiteur non commerçant étant semblable.

²⁴ Derijke W., *Une caution n'est pas l'autre : sévérité jurisprudentielle passée dans l'attente d'une bienveillance législative à venir?*, R.D.C., 2002, p.412.

²⁵ Doc. parl. Chambre 1996-1997, n°329/17, p.152. Il va sans dire que la doctrine critique cette justification, l'excusabilité n'entraînant pas une extinction des dettes mais suspendant son exigibilité : le nouvel article 82 la loi du 4 septembre 2002 dispose désormais que l'excusabilité éteint les dettes du failli et décharge les personnes physiques qui, à titre gratuit, se sont rendues caution de ses obligations.

Er zij tevens op gewezen dat het om een kosteloze verbintenis gaat, wat betekent dat de borg er op geen enkele manier voordeel mag uithalen. Integendeel, hij stelt zich bloot aan mogelijke financiële moeilijkheden die ernstige gevolgen kunnen hebben voor zijn beroeps- en gezinssituatie. Het zou niet billijk zijn de schuldenaar aan de spiraal van de overmatige schuldenlast te onttrekken door hem de mogelijkheid te bieden een nieuwe start te nemen in het leven, en tegelijk de borg te veroordelen.

Sommigen²⁴ houden echter staande dat de borg zijn verplichtingen moet nakomen aangezien hij er zich precies toe verbonden heeft te betalen ingeval de schuldenaar dat niet doet, en dat het bevrijden van de borg een contraproductieve maatregel zou zijn die schadelijk is voor het krediet.

Het Arbitragehof heeft in zijn arrest nr. 69 van 28 maart 2002 geoordeeld dat artikel 82 van de faillissementswet van 8 augustus 1997, in zoverre het op geen enkele wijze een rechter toestaat de echtgenoot of de borg van de verschoonbaar verklaarde gefailleerde van hun verbintenis te bevrijden, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt.

Het Arbitragehof verwijst naar de parlementaire voorbereiding, waaruit blijkt dat de wetgever is uitgegaan van de opvatting dat de borg slechts verschuldigd is wat de schuldenaar verschuldigd is en dat door het tenietgaan van de hoofdverbintenis, hier ingevolge de verschoonbaarheid, ook de borg bevrijd is.²⁵

Die opvatting kan *mutatis mutandis* worden uitgebreid tot de situaties van de borgen voor wie de schuldenaar die tot de procedure van collectieve schuldenregeling is toegelaten een volledige kwijtschelding van zijn schulden heeft genoten. De situatie van de borg – een natuurlijke persoon – van een gefailleerde of van een schuldenaar die geen handelaar is, is immers gelijkwaardig.

²⁴ W. Derijke, *Une caution n'est pas l'autre : sévérité jurisprudentielle passée dans l'attente d'une bienveillance législative à venir?*, TBH, 2002, blz. 412.

²⁵ Stuk Kamer nr. 329/17, blz. 152 (1996-1997). Het ligt voor de hand dat de rechtsleer kritiek heeft op die rechtvaardiging omdat de verschoonbaarheid geen delging van de schulden met zich brengt maar de invorderbaarheid ervan opschort : het nieuwe artikel 82 van de faillissementswet, ingevoegd bij de wet van 4 september 2002, bepaalt dat de verschoonbaarheid de schulden van de gefailleerde tenietdoet en de natuurlijke personen die zich om niet borg hebben gesteld voor een verbintenis van de gefailleerde ontslaat van hun verplichtingen.

Si le créancier se voit retirer une garantie, il ne faudrait pas perdre de vue qu'il en existe d'autres, et si la mesure proposée peut nuire à l'octroi de crédit, elle lutte tout autant contre le surendettement et la spirale qui l'accompagne, en protégeant les personnes qui se portent cautions des engagement d'autrui, pas toujours mieux loties que leur débiteur.

La décharge de caution n'est certes pas la règle mais plutôt l'exception puisqu'elle s'accompagne de conditions et de modalités, notamment en cas de retour à meilleure fortune. En cela, elle ne dénature pas l'institution du cautionnement.

Les créanciers «vitaux»

Les créances hospitalières représentent une source de surendettement, tant pour les personnes déjà précarisées que pour celles vivant «à l'euro près».

Certaines personnes n'osent plus se présenter à une consultation ni même aux urgences ayant une «ardoise» trop importante à l'hôpital... pour elles et pour leur famille.

Par ailleurs, le droit au logement est un des éléments du droit à un niveau de vie suffisant au même titre que l'alimentation, l'habillement, les soins médicaux et les services sociaux nécessaires. Il est un des éléments indispensables à la protection de la santé.

Dans ce contexte, il est proposé lorsqu'un médiateur de dettes exécute les modalités d'un plan en répartissant le produit d'une vente ou en effectuant des versements partiels dans le cadre d'une situation de concours ou non, que certains créanciers soient payés par priorité.

Ce qui est ici visé, c'est la satisfaction des créances détenues par les hôpitaux, mais la mesure doit aussi s'étendre aux créances détenues par les bailleurs et ce avant celles détenues par des prêteurs.

Pourquoi ? Lorsqu'une personne se retrouve précarisée ou surendettée, il est impératif qu'elle puisse continuer, dans la mesure du possible bien entendu, à honorer son contrat de bail afin d'éviter une expulsion, mais qu'elle puisse continuer aussi à se soigner, les

De schuldeiser verliest weliswaar een waarborg, maar men mag niet uit het oog verliezen dat er nog andere zijn. De voorgestelde maatregel kan weliswaar de kredietverlening schaden, maar hij bestrijdt evenzeer de overmatige schuldenlast en de ermee gepaard gaande spiraal, door de personen te beschermen die zich voor de verbintenissen van een derde borg stellen en die er niet altijd beter voorstaan dan de schuldenaar.

De ontheffing van de borg is zeker niet de regel maar veeleer de uitzondering aangezien ze gepaard gaat met voorwaarden en nadere regels, onder meer in geval van terugkeer tot beter fortuin. Zodoende verdraait ze instituut van de borg niet.

Schuldvorderingen inzake levensnoodzakelijke behoeften

De schuldvorderingen van ziekenhuizen zijn een oorzaak van overmatige schuldenlast, zowel voor wie het al heel moeilijk heeft als voor wie op elke euro moet letten.

Sommigen durven niet meer op consult gaan of zelfs geen beroep meer doen op de dienst spoedgevallen omdat ze bij het ziekenhuis een te hoge schuld hebben ... voor henzelf en hun gezin.

Voorts is het recht op huisvesting een van de bestanddelen van het recht op een voldoende levensstandaard, evenals voeding, kleding, geneeskundige zorg en de nodige sociale diensten. Het is een van de onontbeerlijke aspecten van de bescherming van de gezondheid.

In die context wordt voorgesteld dat wanneer een schuldbemiddelaar de nadere voorwaarden van een plan ten uitvoer legt en de opbrengst van een verkoop verdeelt of gedeeltelijke stortingen uitvoert in het kader van een situatie van samenloop of niet, sommige schuldeisers bij voorrang worden betaald.

Het is zaak de schuldvorderingen van de ziekenhuizen te betalen, maar de maatregel moet ook worden uitgebreid tot de schuldvorderingen van de verhuurders. Zij moeten vóór de vorderingen van de geldschietters komen.

Waarom? Als iemand het heel moeilijk heeft, of tegen een overmatige schuldenlast aankijkt, moet hij, uiteraard in de mate van het mogelijke, de bepalingen van zijn huurovereenkomst kunnen nakomen zodat hij niet wordt uitgezet, maar hij moet zich tevens kunnen

deux étant intimement liés, pour elle et les siens. Il s'agit de dignité humaine, du droit au logement et du droit pour tous de bénéficier de soins de santé de qualité.

Le bailleur doit aussi disposer de certaines garanties : son privilège sur les meubles meublants devient quasi sans objet faute d'assiette. Ne pas lui donner l'assurance de recevoir par préférence une somme même dérisoire pourrait conduire à une plus grande sévérité dans le choix de son locataire. Les dettes de logement sont souvent importantes (arriérés de loyers incluant charges et dettes d'énergie (gaz, ...)).

La doctrine souligne à juste titre que le simple concours entre créanciers est mal adapté au vu de l'objectif de la loi sur le règlement collectif de dettes.

Outre la possibilité de créer via la loi un privilège dans la loi hypothécaire en insérant les créances hospitalières au sein de l'article 19 de la loi hypothécaire en rang égal avec les dettes de logement, il faudrait aussi se pencher sur la manière dont le médiateur élabore le plan d'apurement – qu'il ait une large marge de manœuvre à ce sujet.

Ce plan peut prévoir des modalités multiples en s'inspirant de l'art.1675/12 du Code judiciaire et notamment : le remboursement prioritaire de certaines dettes.

L'établissement d'un privilège serait une idée cohérente applicable en cas de concours mais cependant il convient de souligner que la procédure de règlement collectif de dettes n'est pas claire à propos de cette notion de concours, ni en ce qui concerne la prise en compte des causes légitimes de préférence. Tout règlement collectif de dettes n'ouvre pas forcément la porte à une situation de concours.

Il faut agir en instaurant l'obligation pour le médiateur ou pour le juge de tenir compte de ces créances prioritaires en leur enlevant la faculté qu'ils ont de le faire dans une situation hors concours et en instaurant un privilège relatif à ce type de créances pour le cas où on se trouverait dans une situation de concours, règlement collectif mais aussi d'autres situations.

blijven verzorgen, aangezien de beide nauw met elkaar verbonden zijn, voor hemzelf en zijn gezin. Het gaat om de menselijke waardigheid, het recht op huisvesting en het recht voor allen op goede gezondheidszorg.

Ook de verhuurder moet bepaalde garanties hebben : zijn voorrecht ten aanzien van het huisraad vervalt nagenoeg bij gebrek aan grondslag. Als hij niet de zekerheid heeft dat hij bij voorrang een zelfs zeer laag bedrag zal krijgen, zou hem dat er kunnen toe aanzetten strenger te zijn bij het kiezen van een huurder. Schulden voor huisvesting zijn vaak aanzienlijk, zoals achterstallige huur en lasten, energieschulden (gasrekeningen enzovoort).

De rechtsleer wijst er terecht op dat de loutere samenloop van schuldeisers slecht aangepast is gelet op de doelstelling van de wet betreffende de collectieve schuldenregeling.

Behalve de mogelijkheid om via een wetgevend initiatief in de hypotheekwet een voorrecht in te stellen door in artikel 19 van die wet de schuldvorderingen van de ziekenhuizen op dezelfde rij te stellen als de huisvestingsschulden, zou men zich ook moeten buigen over de wijze waarop de schuldbemiddelaar het aanzuiveringsplan uitwerkt, opdat hij dienaangaande over veel armslag zou beschikken.

Dat plan kan voorzien in tal van nadere voorwaarden, door voort te bouwen op artikel 1675/12 van het Gerechtelijk Wetboek en in het bijzonder de prioritaire terugbetaling van bepaalde schulden.

Een voorrecht instellen zou een coherent idee zijn dat bij samenloop kan worden toegepast, maar toch moet worden onderstreept dat de procedure inzake de collectieve schuldenregeling niet duidelijk is aangaande het begrip samenloop, noch aangaande het in aanmerking nemen van de gewettigde redenen van voorrang. Elke collectieve schuldenregeling betekent niet noodzakelijk dat een situatie van samenloop mogelijk is.

Men moet zo tewerk gaan dat de schuldbemiddelaar of de rechter verplicht is rekening te houden met die prioritaire schuldvorderingen, door hen de mogelijkheid te ontnemen zulks te doen als er geen samenloop is en door voor dat soort schuldvorderingen een voorrecht in te stellen ingeval er sprake zou zijn van samenloop of collectieve schuldenregeling, maar ook van andere situaties.

Il est donc proposé :

- de modifier le Code judiciaire, en insérant ces priorités dans les dispositions sur le règlement collectif de dettes,
- de créer un privilège pour les créances hospitalières ainsi que pour le bailleur en modifiant en ce sens la loi hypothécaire.

En créant un privilège, la règle sera applicable à toutes les situations de concours et de répartition entre créanciers (par exemple, une saisie) et non pas uniquement aux personnes bénéficiant du règlement collectif de dettes.

Elle sera dès lors applicable également dans les cas de faillites de commerçants personnes physiques, la frontière entre ces dernières et certains débiteurs non commerçants étant le plus souvent difficile à délimiter.

Eric MASSIN (PS)
Yvan MAYEUR (PS)
Sophie PECRIAUX (PS)
Colette BURGEON (PS)

Er wordt dus voorgesteld:

- het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen door die prioriteiten in de bepalingen inzake collectieve schuldenregeling op te nemen;
- voor de schuldvorderingen van de ziekenhuizen een voorrecht in te stellen, alsook voor de huurder; dat kan door de hypotheekwet in die zin te wijzigen.

Door een voorrecht te creëren zal de regel toepasbaar zijn op alle gevallen van samenloop en herschikking onder de schuldeisers (bijvoorbeeld een beslag) en niet alleen maar voor wie op de collectieve schuldenregeling aanspraak kan maken.

Die regel zal derhalve ook toepasbaar zijn bij faillissementen van handelaars die natuurlijke personen zijn. De grens tussen hen en bepaalde schuldenaars die geen handelaar zijn, is immers meestal moeilijk te trekken.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 1675/10, § 2, du Code judiciaire est complété comme suit :

«Ce plan prévoit le remboursement prioritaire des dettes liées à l'état de santé du débiteur et des dettes de logement pour autant que dans ce dernier cas le débiteur soit maintenu dans les lieux loués ou dont il est propriétaire».

Art. 3

Dans l'article 1675/12 du même Code, il est inséré un § 1bis, rédigé comme suit :

«§1bis. Ce plan prévoit le remboursement prioritaire des dettes liées à l'état de santé du débiteur et des dettes de logement pour autant que dans ce dernier cas le débiteur soit maintenu dans les lieux loués ou dont il est propriétaire».

Art. 4

Un article 1675/13bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

«Art.1675/13bis.— § 1er. S'il apparaît qu'aucun plan de règlement amiable ou judiciaire n'est possible en raison de l'insuffisance de ressources du requérant, le médiateur consigne cette constatation dans le procès-verbal visé à l'article 1675/11, § 1er, avec une proposition motivée justifiant l'octroi d'une remise totale des dettes et les éventuelles mesures dont, à son estime, elle devrait être accompagnée.

§ 2. Le juge peut en pareil cas, prononcer la remise totale des dettes sans plan de règlement et sans préjudice de l'application de l'article 1675/13, § 1er, alinéa 1er.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 1675/10, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met wat volgt:

«Die regeling voorziet in de prioritaire terugbetaling van de schulden die verband houden met de gezondheidstoestand van de schuldenaar en zijn huisvestings-schulden, mits de schuldenaar in laatstgenoemd geval kan blijven wonen in het gehuurde pand of in het pand waarvan hij eigenaar is.».

Art. 3

In artikel 1675/12 van hetzelfde Wetboek wordt een § 1bis ingevoegd, luidend als volgt:

«§ 1bis. Die regeling voorziet in de prioritaire terugbetaling van de schulden die verband houden met de gezondheidstoestand van de schuldenaar en zijn huisvestingsschulden, mits de schuldenaar in laatstgenoemd geval kan blijven wonen in het gehuurde pand of in het pand waarvan hij eigenaar is.».

Art. 4

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1675/13bis ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 1675/13bis. – § 1. Zo het ingevolge de ontoereikende middelen van de verzoeker onmogelijk blijkt tot een minnelijke of een gerechtelijke aanzuiverings-regeling te komen, stelt de schuldbemiddelaar die onmogelijkheid vast in het bij artikel 1675/11, § 1, bedoelde proces-verbaal en voegt hij daarbij een met redenen omkleed voorstel voor een totale schuld-kwijtschelding, met eventueel ook de volgens hem vereiste begeleidingsmaatregelen.

§ 2. In dat geval kan de rechter de totale schuld-kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling uitspreken, onverminderd de toepassing van artikel 1675/13, § 1, eerste lid.

§ 3. Cette décision peut être assortie de mesures d'accompagnement, dont la durée ne peut être supérieure à cinq ans.

§ 4. La remise de dettes est acquise, sauf retour à meilleure fortune, dans les cinq années qui suivent la décision.

§ 5. La décision peut être révoquée pendant cinq ans dans les conditions visées à l'article 1675/15, § 1er.

§ 6. La remise de dettes du requérant décharge, dans la même proportion, les personnes physiques qui, à titre gratuit, ont constitué pour lui une sûreté personnelle.».

Art. 5

L'article 19, alinéa 1er, 3°, de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851, insérée dans le Titre XVIII du Code civil, est remplacé comme suit :

«— les frais de dernière maladie pendant un an ainsi que les créances liées à l'état de santé du débiteur,

— les créances du bailleur ou de l'institution de crédit visée à l'article 1er de la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation ainsi qu'à l'article 1er de la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire et portant sur un prêt visé à l'article 1er de la loi du 12 juin 1991 précitée et à l'article 2 de la loi du 4 août 1992 précitée liées au logement du débiteur pour autant que celui-ci soit maintenu dans les lieux loués ou dont il est propriétaire;».

Art. 6

La présente loi ne s'applique pas aux procédures introduites avant son entrée en vigueur.

5 février 2004

Eric MASSIN (PS)
Yvan MAYEUR (PS)
Sophie PECRIAUX (PS)
Colette BURGEON (PS)

§ 3. Die beslissing kan vergezeld gaan van begeleidingsmaatregelen met een looptijd die niet langer mag zijn dan vijf jaar.

§ 4. Behalve indien de betrokkene tot beter fortuin terugkeert, is de schuldkwijtschelding verworven binnen vijf jaar volgend op de beslissing.

§ 5. De beslissing is gedurende vijf jaar herroepbaar, onder de voorwaarden als bedoeld in artikel 1675/15, § 1.

§ 6. De schuldkwijtschelding ten voordele van de verzoeker werkt in dezelfde verhouding bevrijdend ten aanzien van de natuurlijke personen die voor hem om niet een persoonlijke zekerheid hebben gesteld.».

Art. 5

Artikel 19, eerste lid, 3°, van de hypotheekwet van 16 december 1851, ingevoegd in titel XVIII van het Burgerlijk Wetboek, wordt vervangen door wat volgt:

«— de kosten van laatste ziekte gedurende één jaar, alsook de schuldvorderingen die te maken hebben met de gezondheidstoestand van de schuldenaar;

— de schuldvorderingen van de verhuurder of de kredietinstelling als bedoeld in artikel 1 van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet en in artikel 1 van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet, die betrekking hebben op een lening als bedoeld in artikel 1 van voormelde wet van 12 juni 1991 en in artikel 2 van voormelde wet van 4 augustus 1992, waarbij die lening moet zijn aangegaan voor de woning van de schuldenaar, mits die kan blijven wonen in het gehuurde pand of in het pand waarvan hij eigenaar is;».

Art. 6

Deze wet is niet van toepassing op de procedures die werden ingesteld vóór de inwerkingtreding ervan.

5 februari 2004

ANNEXE

BIJLAGE

TEXTES DE BASE

Code judiciaire

Art. 1675/10

§ 1er. Le médiateur de dettes prend connaissance au greffe, sans déplacement, des avis de saisie, de délégation et de cession établis au nom du débiteur.

§ 2. Le médiateur de dettes dresse un projet de plan de règlement amiable contenant les mesures nécessaires à la réalisation de l'objectif visé à l'article 1675/3, alinéa 3.

§ 3. Seules peuvent être reprises dans le plan de règlement amiable, les créances non contestées ou établies par un titre, même privé, à concurrence des sommes qui sont ainsi justifiées.

§ 4. Le médiateur de dettes adresse le projet de plan de règlement amiable par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception au requérant, le cas échéant à son conjoint, et aux créanciers.

Le plan doit être approuvé par toutes les parties intéressées. Tout contredit doit être formé, soit par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception, soit par déclaration devant le médiateur de dettes, dans les deux mois de l'envoi du projet. A défaut de contredit formé dans les conditions et délai précités, les parties sont présumées consentir au plan.

L'article 51 n'est pas d'application.

L'avis adressé aux parties intéressées reproduit le texte de l'alinéa 2 du présent paragraphe.

§ 5. En cas d'approbation, le médiateur de dettes transmet au juge le plan de règlement amiable, le rapport de ses activités et les pièces du dossier.

Le juge statue sur pièces par une décision actant l'accord intervenu. L'article 1043, alinéa 2, est applicable.]

TEXTES DE BASE ADAPTÉS A LA PROPOSITION

Code judiciaire

Art. 1675/10

§ 1er. Le médiateur de dettes prend connaissance au greffe, sans déplacement, des avis de saisie, de délégation et de cession établis au nom du débiteur.

§ 2. Le médiateur de dettes dresse un projet de plan de règlement amiable contenant les mesures nécessaires à la réalisation de l'objectif visé à l'article 1675/3, alinéa 3.

Ce plan prévoit le remboursement prioritaire des dettes liées à l'état de santé du débiteur et des dettes de logement pour autant que dans ce dernier cas le débiteur soit maintenu dans les lieux loués ou dont il est propriétaire.

§ 3. Seules peuvent être reprises dans le plan de règlement amiable, les créances non contestées ou établies par un titre, même privé, à concurrence des sommes qui sont ainsi justifiées.

§ 4. Le médiateur de dettes adresse le projet de plan de règlement amiable par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception au requérant, le cas échéant à son conjoint, et aux créanciers.

Le plan doit être approuvé par toutes les parties intéressées. Tout contredit doit être formé, soit par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception, soit par déclaration devant le médiateur de dettes, dans les deux mois de l'envoi du projet. A défaut de contredit formé dans les conditions et délai précités, les parties sont présumées consentir au plan.

L'article 51 n'est pas d'application.

L'avis adressé aux parties intéressées reproduit le texte de l'alinéa 2 du présent paragraphe.

§ 5. En cas d'approbation, le médiateur de dettes transmet au juge le plan de règlement amiable, le rapport de ses activités et les pièces du dossier.

Le juge statue sur pièces par une décision actant l'accord intervenu. L'article 1043, alinéa 2, est applicable.]

BASISTEKSTEN**Gerechtelijk Wetboek**

Art.1675/10

§ 1. De schuldbemiddelaar neemt ter plaatse op de griffie kennis van de op naam van de schuldenaar opgestelde berichten van beslag, delegatie en overdracht.

§ 2. De schuldbemiddelaar stelt een ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling op dat de noodzakelijke maatregelen bevat voor de verwezenlijking van de in artikel 1675/3, derde lid, bedoelde doelstelling.

§ 3. Alleen de niet betwiste schuldvorderingen of die welke bij een titel, zelfs een onderhandse, zijn vastgesteld, kunnen in het ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling worden opgenomen ten belope van de aldus verantwoorde bedragen.

§ 4. De schuldbemiddelaar zendt het ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbericht naar de schuldenaar, in voorkomend geval diens echtgenoot, en de schuldeisers.

De regeling moet door alle belanghebbende partijen goedgekeurd worden. Ieder bezwaar moet ofwel bij ter post aangetekende brief met ontvangstbericht ofwel door middel van een verklaring bij de schuldbemiddelaar uiterlijk twee maanden na toezending van het ontwerp worden ingebracht. Bij ontstentenis van bezwaar onder die voorwaarden en binnen die termijn, worden de partijen geacht met de regeling in te stemmen.

Artikel 51 is niet van toepassing.

Het bericht gezonden naar de belanghebbende partijen neemt de tekst over van het tweede lid van deze paragraaf.

§ 5. Bij instemming bezorgt de schuldbemiddelaar de minnelijke aanzuiveringsregeling, het verslag van zijn werkzaamheden en de dossierstukken aan de rechter.

De rechter doet uitspraak op stukken en neemt akte van het gesloten akkoord. Artikel 1043, tweede lid, is van toepassing.]

BASISTEKSTEN AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**Gerechtelijk Wetboek**

Art.1675/10

§ 1. De schuldbemiddelaar neemt ter plaatse op de griffie kennis van de op naam van de schuldenaar opgestelde berichten van beslag, delegatie en overdracht.

§ 2. De schuldbemiddelaar stelt een ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling op dat de noodzakelijke maatregelen bevat voor de verwezenlijking van de in artikel 1675/3, derde lid, bedoelde doelstelling.

Die regeling voorziet in de prioritaire terugbetaling van de schulden die verband houden met de gezondheidstoestand van de schuldenaar en zijn huisvestingsschulden, mits de schuldenaar in laatstgenoemd geval kan blijven wonen in het gehuurde pand of in het pand waarvan hij eigenaar is.

§ 3. Alleen de niet betwiste schuldvorderingen of die welke bij een titel, zelfs een onderhandse, zijn vastgesteld, kunnen in het ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling worden opgenomen ten belope van de aldus verantwoorde bedragen.

§ 4. De schuldbemiddelaar zendt het ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbericht naar de schuldenaar, in voorkomend geval diens echtgenoot, en de schuldeisers.

De regeling moet door alle belanghebbende partijen goedgekeurd worden. Ieder bezwaar moet ofwel bij ter post aangetekende brief met ontvangstbericht ofwel door middel van een verklaring bij de schuldbemiddelaar uiterlijk twee maanden na toezending van het ontwerp worden ingebracht. Bij ontstentenis van bezwaar onder die voorwaarden en binnen die termijn, worden de partijen geacht met de regeling in te stemmen.

Artikel 51 is niet van toepassing.

Het bericht gezonden naar de belanghebbende partijen neemt de tekst over van het tweede lid van deze paragraaf.

§ 5. Bij instemming bezorgt de schuldbemiddelaar de minnelijke aanzuiveringsregeling, het verslag van zijn werkzaamheden en de dossierstukken aan de rechter.

De rechter doet uitspraak op stukken en neemt akte van het gesloten akkoord. Artikel 1043, tweede lid, is van toepassing.]

Art. 1675/12

§ 1er. Tout en respectant l'égalité des créanciers, le juge peut imposer un plan de règlement judiciaire pouvant comporter les mesures suivantes:

1° le report ou le rééchelonnement du paiement des dettes en principal, intérêts et frais;

2° la réduction des taux d'intérêt conventionnels au taux d'intérêt légal;

3° la suspension, pour la durée du plan de règlement judiciaire, de l'effet des sûretés réelles, sans que cette mesure ne puisse en compromettre l'assiette, de même que la suspension de l'effet des cessions de créance;

4° la remise de dettes totale ou partielle des intérêts moratoires, indemnités et frais.

§ 2. Le jugement mentionne la durée du plan de règlement judiciaire qui ne peut excéder cinq ans.

Le délai de remboursement des contrats de crédit peut être allongé. Dans ce cas, le nouveau délai de remboursement ne peut excéder la durée du plan de règlement, fixée par le juge, augmentée de la moitié de la durée restant à courir de ces contrats de crédit.

§ 3. Le juge subordonne ces mesures à l'accomplissement par le débiteur d'actes propres à faciliter ou à garantir le paiement de la dette. Il les subordonne également à l'abstention, par le débiteur, d'actes qui aggraveraient son insolvabilité.

§ 4. Sans préjudice de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence et dans le respect de l'article 1675/3, alinéa 3, le juge peut, lorsqu'il établit le plan, déroger aux articles 1409 à 1412 par décision spécialement motivée.

Art. 1675/12

§ 1er. Tout en respectant l'égalité des créanciers, le juge peut imposer un plan de règlement judiciaire pouvant comporter les mesures suivantes:

1° le report ou le rééchelonnement du paiement des dettes en principal, intérêts et frais;

2° la réduction des taux d'intérêt conventionnels au taux d'intérêt légal;

3° la suspension, pour la durée du plan de règlement judiciaire, de l'effet des sûretés réelles, sans que cette mesure ne puisse en compromettre l'assiette, de même que la suspension de l'effet des cessions de créance;

4° la remise de dettes totale ou partielle des intérêts moratoires, indemnités et frais.

§ 1bis. Ce plan prévoit le remboursement prioritaire des dettes liées à l'état de santé du débiteur et des dettes de logement pour autant que dans ce dernier cas celui-ci soit maintenu dans les lieux loués ou dont il est propriétaire.

§ 2. Le jugement mentionne la durée du plan de règlement judiciaire qui ne peut excéder cinq ans.

Le délai de remboursement des contrats de crédit peut être allongé. Dans ce cas, le nouveau délai de remboursement ne peut excéder la durée du plan de règlement, fixée par le juge, augmentée de la moitié de la durée restant à courir de ces contrats de crédit.

§ 3. Le juge subordonne ces mesures à l'accomplissement par le débiteur d'actes propres à faciliter ou à garantir le paiement de la dette. Il les subordonne également à l'abstention, par le débiteur, d'actes qui aggraveraient son insolvabilité.

§ 4. Sans préjudice de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence et dans le respect de l'article 1675/3, alinéa 3, le juge peut, lorsqu'il établit le plan, déroger aux articles 1409 à 1412 par décision spécialement motivée.

Art.1675/12

§ 1. De rechter, kan, mits eerbiediging van de gelijkheid onder schuldeisers, een gerechtelijke aanzuiveringsregeling opleggen die de volgende maatregelen kan bevatten:

1° uitstel of herschikking van betaling van de schulden in hoofdsom, interesten en kosten;

2° vermindering van de conventionele rentevoet tot de wettelijke rentevoet;

3° opschorting, voor de duur van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, van de gevolgen van de zakelijke zekerheden, zonder dat deze maatregel de grondslag kan schaden, evenals opschorting van de uitwerking van de overdrachten van schuldvordering;

4° gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de moratoire interesten, vergoedingen en kosten.

§ 2. Het vonnis geeft de looptijd van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling aan, die de vijf jaar niet mag overschrijden.

De terugbetalingstermijn van de kredietovereenkomsten kan worden verlengd. De verlengde terugbetalingstermijn van deze kredietovereenkomsten mag de duurtijd van de aanzuiveringsregeling, zoals vastgesteld door de rechter, vermeerderd met de helft van de resterende looptijd van deze kredietovereenkomsten niet overschrijden.

§ 3. De rechter maakt die maatregelen afhankelijk van de vervulling door de schuldenaar van passende handelingen om de betaling van de schuld te vergemakkelijken of te waarborgen. Hij maakt ze ook afhankelijk van het zich onthouden door de schuldenaar van daden die zijn onvermogen zouden doen toenemen.

§ 4. Onverminderd de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum en met inachtneming van artikel 1675/3, derde lid, kan de rechter wanneer hij de regeling opstelt, bij bijzonder gemotiveerde beslissing afwijken van de artikelen 1409 tot 1412.]

Art.1675/12

§ 1. De rechter, kan, mits eerbiediging van de gelijkheid onder schuldeisers, een gerechtelijke aanzuiveringsregeling opleggen die de volgende maatregelen kan bevatten:

1° uitstel of herschikking van betaling van de schulden in hoofdsom, interesten en kosten;

2° vermindering van de conventionele rentevoet tot de wettelijke rentevoet;

3° opschorting, voor de duur van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, van de gevolgen van de zakelijke zekerheden, zonder dat deze maatregel de grondslag kan schaden, evenals opschorting van de uitwerking van de overdrachten van schuldvordering;

4° gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de moratoire interesten, vergoedingen en kosten.

§ 1bis. Die regeling voorziet in de prioritaire terugbetaling van de schulden die verband houden met de gezondheidstoestand van de schuldenaar en zijn huisvestingsschulden, mits de schuldenaar in laatstgenoemd geval kan blijven wonen in het gehuurde pand of in het pand waarvan hij eigenaar is.

§ 2. Het vonnis geeft de looptijd van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling aan, die de vijf jaar niet mag overschrijden.

De terugbetalingstermijn van de kredietovereenkomsten kan worden verlengd. De verlengde terugbetalingstermijn van deze kredietovereenkomsten mag de duurtijd van de aanzuiveringsregeling, zoals vastgesteld door de rechter, vermeerderd met de helft van de resterende looptijd van deze kredietovereenkomsten niet overschrijden.

§ 3. De rechter maakt die maatregelen afhankelijk van de vervulling door de schuldenaar van passende handelingen om de betaling van de schuld te vergemakkelijken of te waarborgen. Hij maakt ze ook afhankelijk van het zich onthouden door de schuldenaar van daden die zijn onvermogen zouden doen toenemen.

§ 4. Onverminderd de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum en met inachtneming van artikel 1675/3, derde lid, kan de rechter wanneer hij de regeling opstelt, bij bijzonder gemotiveerde beslissing afwijken van de artikelen 1409 tot 1412.]

Loi hypothécaire**Art. 19**

Les créances privilégiées sur la généralité des meubles sont celles ci-après exprimées, et s'exercent dans l'ordre suivant:

1° Les frais de justice faits dans l'intérêt commun des créanciers;

2° Les frais funéraires en rapport avec la condition et la fortune du défunt;

3° Les frais de dernière maladie pendant un an;

3°*bis* à 5° (inchangés)

Loi hypothécaire**Art. 19**

Les créances privilégiées sur la généralité des meubles sont celles ci-après exprimées, et s'exercent dans l'ordre suivant:

1° Les frais de justice faits dans l'intérêt commun des créanciers;

2° Les frais funéraires en rapport avec la condition et la fortune du défunt;

3°- les frais de dernière maladie pendant un an ainsi que les créances liées à l'état de santé du débiteur,

– les créances du bailleur ou de l'institution de crédit visée à l'article 1er de la loi du 12 juin 1991 relatif au crédit à la consommation ainsi qu'à l'article 1er de la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire et portant sur un prêt visé à l'article 1er de la loi du 12 juin 1991 précitée et à l'article 2 de la loi du 4 août 1992 précitée liées au logement du débiteur pour autant que celui-ci soit maintenu dans les lieux loués ou dont il est propriétaire;

3°*bis* à 5° (inchangés)

Hypotheekwet**Art.19**

De schuldvorderingen, bevoorrecht op alle roerende goederen, worden hierna opgesomd en zij worden in de volgende orde verhaald:

1° De gerechtskosten die in het gemeenschappelijk belang van de schuldeisers zijn gemaakt;

2° De begrafeniskosten in verhouding tot de stand en het vermogen van de overledene;

3° De kosten van laatste ziekte gedurende een jaar;

3° *bis* tot 5° (ongewijzigd)

Hypotheekwet**Art.19**

De schuldvorderingen, bevoorrecht op alle roerende goederen, worden hierna opgesomd en zij worden in de volgende orde verhaald:

1° De gerechtskosten die in het gemeenschappelijk belang van de schuldeisers zijn gemaakt;

2° De begrafeniskosten in verhouding tot de stand en het vermogen van de overledene;

3°- de kosten van laatste ziekte gedurende één jaar, alsook de schuldvorderingen die te maken hebben met de gezondheidstoestand van de schuldenaar;

– de schuldvorderingen van de verhuurder of de kredietinstelling als bedoeld in artikel 1 van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet en in artikel 1 van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet, die betrekking hebben op een lening als bedoeld in artikel 1 van voormelde wet van 12 juni 1991 en in artikel 2 van voormelde wet van 4 augustus 1992, waarbij die lening moet zijn aangegaan voor de woning van de schuldenaar, mits die kan blijven wonen in het gehuurde pand of in het pand waarvan hij eigenaar is;

3° *bis* tot 5° (ongewijzigd)